

ANGLIES MONOKSIDO DETEKTORIAI JŪSŲ NAMUOSE

Nors sakoma “mano namai – mano tvirtovė”, būtent namuose įvykstančių nelaimingų atsitikimų, nelaimių ir netgi mirčių skaičiai yra pritrėnkiantys: dešimtys tūkstančių amerikiečių susižeidžia netinkamai naudodami įvairius įrankius bei prietaisus, neatsargiai dirbdami sode ar virtuvėje, taip pat nukenčia dėl įvairių apsinuodijimų.

Apsinuodijimai anglies monoksidu – gana dažnas reiškinys. Priešingai nei manoma, šie apsinuodijimai toli gražu ne visuomet yra vien namų šeiminių aplaidumo rezultatas. Anglies monoksido pavojingumą lemia šių dujų cheminės savybės: tai bekvapė, beskonė ir bespalvė medžiaga, kurios pastebėti praktiškai neįmanoma. Anglies monoksido šaltiniai Jūsų namuose gali būti tiek netvarkingi patalpų šildymo įrenginiai, dujinė viryklė ar svetainėje kūrenamas židynys, tiek – po langais gatvėje važinėjantys ar šalia gyvenamųjų patalpų esančiuose garažuose paliekami automobiliai (tiksliau, jų išmetamosios dujos) ar tabako dūmai.

Anglies monoksidas (CO) yra labai pavojingas žmogaus sveikatai. Netgi nedideli jo kiekiai ore gali sukelti nuovargį, silpnumą, o širdies ligomis sergantiems žmonės – krūtinės skausmus. Didesnė jo koncentracija siejama su prastu regėjimu bei judesių koordinacija, galvos svaigimu bei skausmais, pykinimu. Gali išsivystyti simptomai, primenantys gripą (influenza), kurie išnyksta, išėjus iš namų. Labai didelė CO koncentracija gali sukelti mirtiną pavojų. Vidutiniai CO kiekiai gyvenamose patalpose svyruoja nuo 0.5 iki 5 ppm (parts per million). Standartų, kokią koncentraciją laikyti normalia patalpų viduje, nėra, tačiau lauko sąlygomis rekomenduotina riba yra ne daugiau 9 ppm per 8 valandų laikotarpį arba ne daugiau 35 ppm per vieną valandą.

Svarbu turėti omenyje, kad CO gali vienodai pakenkti sveikatai, veikdamas didelę koncentracija per trumpą laiką ar mažą koncentracija per ilgesnį laiką. JAV Vartojimo Produktų Saugumo Komisija (Consumer Product Safety Commission, arba CPSC) rekomenduoja standartus atitinkančius anglies monoksido detektorius įrengti kiekvienuose namuose – bent po vieną (CPSC Release # 01-069). Pabrėžiama, jog potencialia CO apsinuodijimo auka gali tapti kiekvienas iš mūsų, o kūdikiai, vaikai, pagyvenę žmonės bei ligoniai, sergantys širdies ar plaučių ligomis, priskiriami ypatingai rizikos grupei.

Rekomenduojama detektorius rengti arčiau miegamųjų kambarių, ne žemiau, nei 5 pėdos nuo žemės (lengvesnės už orą dujos, kaip CO, nuolat kyla aukštyn). Jei namas kelių aukštų, turėkite bent po vieną detektorius kiekviename aukšte. Kai kurie, nors toli gražu ne visi, dūmų detektoriai yra sukonstruoti taip, jog gali reaguoti ir į anglies monoksido koncentraciją (skleidžia vienokį signalą, esant gaisro pavojui ir kitoki – padidėjus CO koncentracijai), todėl atidžiai perskaitykite savo naudojamų prietaisų instrukcijas.

Anglies monoksido detektoriai reaguoja į šios medžiagos kiekio ore pakitimus per tam tikrą laiką. Jie pradeda veikti kuomet CO lygis ore pasiekia ribą, kai vidutinis suaugęs žmogus turėtų pajusti CO pertekliaus simptomus. Standartai numato, kad detektoriai signalizuotų prieš CO kiekiui ore pasiekiant 100 ppm per 90 minučių, 200 ppm ribą per 35 minutes arba 400 ppm ribą per 15 minučių (pagal Underwriters Laboratory Standard #2034). Geriausia įsigyti detektorius, kuriuos būtų galima įjungti į elektros tinklą, tokiu būdu užtikrinant pastovų energijos tiekimą – tačiau atsargai turėkite ir bateriją, jei elektros kurį laiką nebūtų (patirtis rodo, kad būtent pradingus elektra

dažnai griebiamasi naudoti dujinius šviestuvus, virykles ir kitus prietaisus, kurie gaki padidinti CO kiekį ore). Jei naudositės tik baterijomis, pasirūpinkite reguliariai jas keisti – bent kartą per pusę metų.

Keletas papildomų saugumo priemonių, norint išvengti apsinuodijimo anglies monoksidu pavojaus:

- Nenaudokite namuose, garaže ar rūsyje JOKIŲ anglimi ar benzinu kūrenamų prietaisų (žibalinių viryklių, krosnelių mėsai kepti ir pan.).
- Nepalikite garaže užvestų automobilių, jei garažas yra šalia gyvenamų patalpų. Net jei paliksite garažo duris atidarytas, į vidų nepateks pakankamai oro, kad nesusidarytų per didelė CO koncentracija.
- Nedeginkite jokių daiktų neventiliuojamose krosnyse, esančiose patalpų viduje ir nenaudokite dujinės viryklės papildomam patalpų apšildymui.
- Periodiškai tikrinkite (jei įmanoma, pasitelkdami specialistų pagalbą) namų šildymo įrangą, kaminus, virtuvės įrengimus, kad jie visuomet būtų techniškai tvarkingi. Pasirūpinkite tinkama garažo ir gyvenamųjų patalpų izoliacija.

Pagal amerikiečių žiniasklaidą parengė Vaida Maleckaitė.